



Ullevi Höns & Maskin AB  
Ullevi  
596 93 Skänninge

**Tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808) till verksamhet med djurhållning på fastigheterna Ullevi 14:1 och 14:5 i Mjölby kommun (verksamhetskod 1:10, industriutsläppsverksamhet)**

## BESLUT

### Tillstånd

Miljöprövningsdelegationen inom Länsstyrelsen lämnar Ullevi Höns & Maskin AB (organisationsnummer 556518-1624) tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken (1998:808) till befintlig och utökad verksamhet omfattande djurhållning med värphöns (föräldradjur) på fastigheterna Ullevi 14:1 och 14:5 i Mjölby kommun. Tillståndet medger djurhållning med högst 50 000 platser för fjäderfä.

Miljöprövningsdelegationen godkänner enligt 6 kap. miljöbalken den upprättade miljökonsekvensbeskrivningen i ärendet.

### Villkor

För tillståndet gäller följande villkor:

#### *Allmänt*

1. Om inte annat föreskrivs i villkoren nedan, ska verksamheten bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökanden har angivit i ansökningshandlingarna och i övrigt i ärendet angivit eller åtagit sig.

#### *Gödselhantering m.m.*

2. Hantering av gödselmedel ska ske på sådant sätt att läckage och spill samt olägenheter för närboende förebyggs och begränsas.
3. För att begränsa avgången av ammoniak ska stallgödseln lagras på tät platta under någon form av tät täckning, som förhindrar uppfuktning och minskar vindpåverkan.
4. Skriftliga avtal ska upprättas för hantering av stallgödsel. Den spridningsareal som de skriftliga avtalen omfattar ska som minst motsvara det totala behovet av spridningsareal för den mängd stallgödsel som djurhållningen ger upphov till. Vid avtal om annan användning av stallgödseln, såsom biogasproduktion, får spridningsarealen minskas i motsvarande omfattning.
5. Innan förändring av hanteringen av gödselmedel, spolvatten, tvättvatten eller aska sker ska information lämnas till tillsynsmyndigheten.

*Utsläpp till luft*

6. Djurstallarna ska skötas på sådant sätt att avgången av ammoniak förebyggs och begränsas. Vid nybyggnation ska djurstall och utrustning utformas på sådant sätt som förhindrar fuktvandring i betonggolvet under ströbädd samt som förebygger uppkomst av kondens i djurstallarna.

*Kemikalie- och avfallsfrågor*

7. Tvättvatten, som uppkommer vid rengöring av stallbyggnader, ska avledas till tät behållare. Avspolning av utrustning, som tillhör stallbyggnaderna eller som används vid rengöring av stallbyggnaderna, ska ske på tät yta och uppkommet spolvatten ska avledas till tät behållare. Lagringskapaciteten för tvätt- och spolvatten ska vara minst sex månader.

Det uppsamlade spol- och tvättvattnet får inte spridas på vattenmättad, översvämmad, snötäckt eller frusen mark samt inte spridas närmare vattentäkt än 50 meter.

8. Hantering av aska ska ske på sådant sätt att olägenheter för miljön förebyggs och begränsas. Aska får då spridas på åkermark som Ullevi Höns & Maskin AB har rådighet över.
9. Spridningen av spol- och tvättvatten samt aska ska grundas på markkartering och anpassas till grödans behov för växtsäsongen. Den utförda spridningen ska dokumenteras med uppgifter om datum, skifte samt tillförd mängd eller volym avfall.
10. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras väl uppmärkta och på sådant sätt att förorening av mark och vatten inte riskeras. Kemiska produkter och farligt avfall ska förvaras nederbördsskyddat och vid behov ska förvaringsplatsen vara försedd med påkörningsskydd. Förvaringen ska ske så att det inte föreligger någon risk att sinsemellan reaktiva föreningar kan komma samman. Kemiska produkter och farligt avfall innehållande flyktiga organiska föreningar ska förvaras i väl tillslutna behållare så att avdunstningen minimeras.

Flytande kemiska produkter och flytande farligt avfall ska ~~alltid~~ förvaras inom invallat område som är beständigt mot det som förvaras där. Invallningar ska dimensioneras så att de rymmer största behållarens volym och minst 10 % av övrig lagrad volym.

*Buller*

11. Ljudnivån från den samlade verksamheten får inte överskrida följande värden vid bostäder:

	Klockslag	Ekvivalent ljudnivå	Momentan ljudnivå
Vardagar	07–18	50 dBA	
Lör-, sön- och helgdagar	07–18	45 dBA	
Kvällar	18–22	45 dBA	
Nattetid	22–07	40 dBA	55 dBA

Buller ska kontrolleras genom immissionsmätningar eller genom närfältsmätningar och beräkningar. Kontroll ska ske så snart det skett förändringar i verksamheten som kan medföra att värdena riskerar att överskridas eller när tillsynsmyndigheten bedömer det erforderligt.

#### *Övrigt*

12. Om verksamheten i sin helhet eller i någon del upphör ska detta i god tid dessförinnan anmälas till tillsynsmyndigheten. Kemiska produkter och farligt avfall ska omhändertas. Verksamhetsutövaren ska vidare utreda om verksamheten har givit upphov till föroreningar och i sådant fall också ansvara för att avhjälpandeåtgärder vidtas.
13. Verksamheten ska kontrolleras enligt ett kontrollprogram som bland annat tydliggör hur efterlevnaden av villkoren ska kontrolleras.

#### **Igångsättningstid**

Den med tillståndet avsedda utökade verksamheten ska ha satts igång senast den 30 september 2019 annars förfaller tillståndet i denna del. Verksamhetsutövaren ska meddela tillsynsmyndigheten när den utökade verksamheten sätts igång.

#### **Verkställighetsförordnande**

Tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte har vunnit laga kraft.

#### **Kungörelsedelgivning**

Miljöprövningsdelegationen beslutar med stöd av 49 § delgivningslagen (2010:1932) att delgivning av detta beslut ska ske genom kungörelse på sätt som anges i bilaga 1.

## **REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET**

#### **Samråd**

Samråd med Länsstyrelsen Östergötland och Mjölby kommun genomfördes den 13 maj 2015. Samråd med de enskilda som har antagits vara särskilt berörda av verksamheten har skett genom skriftlig information samt inbjudan till samrådsmöte. Länsstyrelsen har meddelat att verksamheten antas medföra betydande miljöpåverkan. Utökad krets har informerats via annons i Östgöta Correspondenten samt har inbjudits till samrådsmöte.

#### **Ärendets handläggning**

Ansökan, med miljökonsekvensbeskrivning, har kungjorts i Östgöta Correspondenten. Handlingarna har hållits tillgängliga för allmänheten i enlighet med bestämmelserna i miljöbalken.

Remissförfarande har genomförts med Länsstyrelsen Östergötland och Miljönämnden i Mjölby kommun.

Sökanden har beretts tillfälle att lämna synpunkter på de remissvar som inkommit och vad som i övrigt har tillförts ärendet.

## ANSÖKAN MED YRKANDEN

### Yrkanden

Ullevi Höns & Maskin AB ansöker om tillstånd till utökning av befintlig produktion med fjäderfä (föräldradjur för kläckning av ägg för slaktkyckling) på fastigheterna Ullevi 14:1 och 14:5 i Mjölby kommun. Ansökan omfattar 50 000 platser för fjäderfä (föräldradjur).

## SÖKANDENS BESKRIVNING AV VERKSAMHETEN

Av ansökningshandlingarna och av vad sökanden i övrigt har angett framgår bland annat följande:

### Lokalisering

Den anläggning för djurhållning som drivs av Ullevi Höns & Maskin AB (bolaget) är belägen cirka tre kilometer öster om Skänninge. Verksamhet med fjäderfä har pågått sedan 1994. Anläggningen ligger utanför planlagt område och den är omgiven av åkermark. Inom en radie av 500 meter ligger ett tiotal bostäder. De bostäder som ligger närmast ägs och bebos av verksamhetsutövarens familj. Avståndet till närmaste granne är cirka 113 m. Större områden av samlad bebyggelse samt skolor, vårdinrättningar och andra offentliga lokaler ligger i Skänninge.

Utbyggnaden berör gårdscentrat och kommer inte att få någon framträdande position i gårdsbilden. Den aktuella fastigheten berörs inte av några riksintressen. På Östgötakartan redovisas vid Ullevi några grova, äldre lövträd, men de kommer inte att påverkas av utökningen. Verksamheten påverkar inte allmänhetens möjligheter att bedriva friluftsliv i omgivningen. Det finns inga fornlämningar i anslutning till stallbyggnaderna.

### Produktion

I verksamheten finns idag tre stall och verksamheten omfattar produktion av kläckägg. Anläggningen omfattar, förutom stallen med tillhörande utrustning, även äggpackeri, reservkraftaggregat, gödsellager, uppsamlingsbrunn och fastbränslepanna. Halm till fastbränslepannan lagras huvudsakligen inom anläggningens verksamhetsområde. Verksamheten omfattar idag cirka 39 900 platser för fjäderfä. Planen är att ett av stallen (cirka 1 650 m<sup>2</sup>) ska byggas ut med cirka 1 000 m<sup>2</sup> för att motsvara utökningen. Verksamheten i de två andra stallen förändras inte (cirka 1 650 m<sup>2</sup> respektive cirka 3 220 m<sup>2</sup>). Det totala antalet platser för fjäderfä kommer efter utbyggnaden att bli cirka 50 000.

Unghöns sätts in en gång per år och därmed levereras djur till slakt cirka en gång per år. Mellan varje omgång rengörs stallen (endast vatten) och stallen är i regel tomma minst några veckor till nya unghöns sätts in. Efter utökningen beräknas foderförbrukningen bli cirka 1 800 ton per år. Ingen egen fodertillverkning sker.

Gödseln kommer att hanteras som fastgödsel, vilken lagras i stallet under hela den pågående produktionsperioden. I verksamheten kommer det att produceras cirka 1 950 m<sup>3</sup> fastgödsel per år. För att uppfylla kravet på 10 månaders lagringskapacitet behövs ett sammanlagt lagerutrymme om cirka 1 600 m<sup>3</sup> för gödseln. Utanför stallen finns två plattor avsedda för gödsel och på dessa gödselplattor beräknas totalt 2 450 m<sup>3</sup> fastgödsel att kunna lagras (stödmurar 2 m respektive 1,5 m höga).

Gödselplattorna är inte försedda med tak och det finns inga planer på att anlägga tak. Det finns avsättning för gödseln.

Årsproduktionen av hönsgödsel beräknas omfatta ett växtnäringsinnehåll på totalt cirka 6,5 ton fosfor och cirka 8,5 ton kalium (beräknat enligt tabell 5, ”Riktlinjer för gödsling och kalkning 2015”, Jordbruksverket). Kväveverkan från hönsgödseln beräknas vid vårspridning till cirka 7 kg per ton gödsel. Bolaget bedriver ingen egen verksamhet med växtodling utan gödseln säljs till flera företag som bedriver växtodling.

Efter utbyggnaden beräknas vattenförbrukningen till djuren uppgå till 15 m<sup>3</sup> per dygn. Vattnet tas från egen källa och tillgången på vatten kommer att vara tillräcklig för den planerade utökningen.

Växtodlingen, som bedrivs på den ena av de aktuella fastigheterna, bedrivs av Peter Gabrielsson genom enskild firma. Gödsel, aska och vatten kommer att spridas på de marker som ägs och brukas av Peter Gabrielsson. Peter Gabrielsson anger att det är han som är ansvarig för de två aktuella företagen som hanterar gödsel, aska och vatten och därmed behövs inget särskilt avtal för den spridningen.

### **Utsläpp till vatten**

Verksamheten medför inte några punktutsläpp till vattendrag. All hantering av gödsel och tvättvatten kommer att ske i slutna system. Gödseln kommer att lagras i tätt lager av betong varifrån läckage inte kan ske. Stallarna rengörs efter varje omgång med högtryckssprutor och hetvatten. Stallen kan desinficeras efter tvätt, men desinfektionsmedel hanteras i små mängder. Desinfektionsmedlet appliceras i de rengjorda stallarna och det finns ingen risk för förorening av mark och grundvatten i samband med appliceringen. När stallen tvättas efter nästkommande avslutad produktionsomgång kommer eventuella rester av desinfektionsmedlet från föregående behandling att hamna i gödseln samt i tvättvattnet. Gödseln och tvättvattnet samlas upp och sprids på biologiskt aktiv mark. Mängden rengöringsvatten beräknas till ca 70 m<sup>3</sup> per tvätttillfälle.

Spol- och tvättvatten uppkommer såväl vid tvättning av stallarna som vid avspolning av maskiner som används vid rengöring av stallarna och vid rengöring av utrustning som tillhör stallarna, till exempel fodermaskiner. Avspolning av sådana maskiner och utrustning sker på gödselplattan. Spol- och tvättvatten avleds till en uppsamlingsbrunn (tvättvattenbrunn) på cirka 150 m<sup>3</sup>. Det förekommer inte tvättning eller avspolning av andra maskiner eller annan utrustning. Spol- och tvättvattnet som samlats i brunnen kommer att spridas på åkermark, där det inte odlas grödor som är avsedda för direkt konsumtion av människa. Det räcker att tömma brunnen vid ett tillfälle per år, men om behov finns kan den tömmas vid flera tillfällen under odlingssäsongen. Externt bolag anlitas för att spridning av gödsel och tvättvatten på spridningsarealer som tillhör växtodlingsföretaget.

Dagvatten från området kring stallet kommer infiltrera genom marken och fångas upp av dräneringssystemet. Vatten från stallen tas led ner till dräneringssystemet. Dräneringssystemet mynnar i en våtmark.

Avloppsvattnet från personaltoaletten avleds till uppsamlingsbrunnen, i vilken också tvättvatten samlas upp.

### Utsläpp till luft

Lokalt punktutsläpp sker i form av ammoniak via ventilationsluften. Ventilationsluften släpps ut från ett antal trummor som sitter i stallbyggnadens tak. Utsläppen av ammoniak beräknas bli cirka 10 ton per år (beräknat enligt tabell 1, ”Vägledning för miljörapport”, Naturvårdsverket). Förhärskande vindriktning är sydvästlig vind. Den ammoniak som släpps ut direkt från stallen kommer i huvudsak att belasta produktiv och relativt okänslig åkermark nordöst om gården.

Problemet med ammoniakförluster kan inte förhindras, men väl hållas på en lägre nivå genom att hålla ströbädden torr. Tillsatsvärme till stallen hjälper till att hålla ströbädden torr. De metoderna tillämpas. Att hålla ströbädden torr är den viktigaste åtgärden för att minska utsläppen av ammoniak från stallen. Genom att gödselbädden hålls torr hindras omvandlingen av urinsyra till ammoniak. Till skillnad från ammoniak är urinsyran inte flyktig, utan den bevaras i den torra gödseln. Det jobbas aktivt med att hålla ströbädden torr genom att se till att ha rätt inställda ventilationsdon samt daglig tillsyn av vattentillförseln och vattennioplarna. Stallen är isolerade och tillsatsvärme hjälper till att hålla ströbäddarna torra.

För rening av ventilationsluften från stallarna finns i huvudsak två sätt; våtskrubbteknik (kemisk rening) och biofilter (biologisk rening). Kostnaderna för att installera rening för ammoniak är så höga att verksamheten inte kan bära dem.

Gödsellagren är inte försedda med tak. Enligt utförda undersökningar bildas en skorpa på gödselhögen efter att regna har fallit på gödseln. Skorpan bildas genom att regn och fukt gör ytan blöt och den sedan torkar. Skorpan hindrar avgång av ammoniak till luften och kvävet behålls på så sätt i gödseln. Skorpan upprätthålls genom att den inte bryts under lagringstiden. När sedan gödsel tas från högen syns det att fukt endast har gått en bit in i högen och den allra största mängden av gödseln är torr. I en engelsk studie jämförs ammoniakförlusten vid olika slags täckning och vid olika nedbrukningstider. Om man ser till helheten i gödselhanteringen, det vill säga de samlade förlusterna från lagring och spridning, så ser man att den totala förlusten av ammoniak i de båda försöksleden (med respektive utan plast) inte skiljer sig så mycket åt. Med plasttäckning finns en större mängd ammoniak kvar i gödselhögen när plasten tas av, men den förloras i hög grad vid spridningen. Hanteringen av plast i samband med täckning är arbetsam, plasten kostar pengar, plastens råvara är många gånger olja samt att mängden avfall ökar. Slutsatsen är att det är ett miljömässigt bra alternativ att inte täcka gödseln.

Erfarenheten från den befintliga anläggningen är att verksamheten med värphöns inte medför några frekventa luktproblem för omgivningen, som kan relateras till den dagliga driften. Gödseln kommer att lagras i de befintliga gödsellagren. I normalfallet kommer det inte att lukta från den pågående lagringen. Lukt kommer däremot att kännas i samband med utgödsling och spridning i fält. Gödselhanteringen beräknas ske under koncentrerade perioder vid ett par tidpunkter per år. Därför bedöms att utökningen av besättningen vid Ullevi inte kommer att medföra någon oacceptabel luktstörning för omgivningen.

En halmpanna på 490 kW finns i drift på gården. För att erhålla god förbränning eldas halmpannan med torr halm. Halmen lagras i så stor utsträckning som möjligt under tak eller täckt. Halmpannans kapacitet bedöms vara tillräcklig för den utökade verksamheten.

### **Förorenade områden**

Det har inte förekommit någon tidigare miljöpåverkande verksamhet i området. Därmed förväntas inte att verksamheten berör några förorenade områden. Länsstyrelsens inventering av förorenade områden har inte heller pekat ut några riskobjekt i det aktuella området.

### **Kemiska produkter och avfall**

Inom verksamheten används lite och få kemikalier. Desinfektionsmedel kan användas efter tvätt av stallen och i den mån det lagras så är det små mängder (mindre än 10 kg). Diesel finns i reservaggregatet (maximalt 100 l) och det finns uppsamling under reservaggregatet.

Verksamheten genererar tämligen lite avfall. Fodret levereras löst med bulkbil och blåses direkt in i foderanläggningen. I kategorin vanligt avfall är de vanligaste typerna plastavfall och metallskrot. I äggpackeriet uppkommer avfall i form av emballage av olika slag. Farligt avfall som uppkommer är lysrör som hämtas av godkänd transportör.

Askan från halmpannan lagras på gödselplattan bredvid gödseln. Askkan från halmeldningen blandas sedan med gödseln och sprids på åkermark.

Döda fjäderfån förvaras i en frysbox i väntan på vidare hantering. Bolaget har tillstånd att elda kadaver i halmpannan. Om det inte blir aktuellt att elda kadaver i halmpannan så kommer bolaget att anlita Svensk Lantbrukstjänst för kadaverhanteringen.

### **Buller**

Enligt tidigare erfarenhet från stallen så alstrar verksamheten inte något buller som är störande för omgivningen. Ventilationssystemet har en låg ljudnivå. Påtagliga ljudkällor är i samband med utgödsling samt olika leveranser. Verksamheten ligger avsidet och den ljudbelastningen som verksamheten bidrar med till omgivningen sker under korta och koncentrerade perioder. Bullermätningar har inte utförts, och bedöms inte heller vara av intresse. Några klagomål på buller i den befintliga verksamheten har inte tagits emot. Det bedöms inte vara några problem med att efterleva Naturvårdsverkets riktlinjer för externt industribuller.

### **Transporter**

Leveranser av foder, ägg och djur etc. går från väg 206 via enskild väg upp till gården. De flesta transporter sker på vardagar och under dagtid. Djur transporteras till och från gården med lastbil. Inleverans av unghöns respektive utleverans av slakthöns görs koncentrerat vid ett tillfälle per år. Inleverans av djur beräknas till cirka två vändor per dag och antalet vändor vid utleverans av djur beräknas till cirka fyra till fem per dag. Transporterna av djur pågår under en sammanhållen period om tre till fyra dagar vid varje tillfälle. Leveranser med foder till gården sker nu och efter utbyggnaden cirka var femte dag. Leveranser av ägg sker nu och efter utbyggnaden cirka tre gånger per vecka.

Utleverans av gödsel beräknas öka från cirka 30 vändor per år till cirka 40 vändor per år. Transporterna av gödsel från lager till externa köpare kommer att ske koncentrerat vid cirka två tillfällen per år. Transporterna av gödsel påverkar under tiden som de sker närområdet, men i och med att transporter sker under koncentrerade perioder blir påverkan på omgivningen från gödseltransporterna begränsad. Transporterna bedöms inte utgöra någon oacceptabel störning för omgivningen.

### **Energianvändning**

Elbehovet kommer att öka vid utökning av verksamheten. På gården används solenergi (cirka 1 000 m<sup>2</sup> solpaneler) och i dagsläget täcks cirka hälften av årsbehovet direkt från solen. Den ökade elförbrukningen är främst kopplad till driften av ventilationen, utfodringsystemet, äggtransportören och belysningen i det nya stallet. Genom att halmpannan värmer stall och övriga byggnader så sparas 40 – 50 m<sup>3</sup> eldningsolja varje år.

Stallet kommer att ha en god isolering för att minimera behovet av tillsatsvärme. Belysningen i stallet sker i huvudsak via lysrör. Ventilationen i samtliga stall är ny och effektiv. Den sker via steglösa varvtalsreglerade fläktar. Detta innebär att ventilationen alltid kan anpassas till det aktuella behovet, så att ingen energi slösas genom att fläktarna går i onödan.

Inför den kommande byggnationen kommer bolaget att söka energisnåla tekniska lösningar. Det är dock för tidigt att i detta skede ange exakt vilka tekniska lösningar som de kommer att satsa på.

### **Skyddsåtgärder och försiktighetsmått**

Skyddsåtgärder och försiktighetsmått redovisas även under andra rubriker. Gödseln säljs externt och sprids till tillräckligt stora arealer. Utfodringen av djuren kommer att baseras på beräknade foderstater, vilket syftar till att optimera foderutnyttjandet. Olika foder till djurens olika värfaser, s.k. fasutfodring kommer att användas. På så sätt minimeras mängden kväve och fosfor som utsöndras från djuren. Fodret kommer att vara berikat med fytas, vilket gör att mängden fosfor som utsöndras i gödseln minskar. Efter tvätt värms stallet upp så att byggnaden blir ordentligt torr.

### **Säkerhetsfrågor**

Den händelse som skulle få störst konsekvenser för verksamheten är strömavbrott, och för att klara en avbruten elförsörjning finns ett reservkraftverk samt automatlarm. Konsekvenserna vid ett strömavbrott kan bli stora för djurhållningen. Däremot innebär detta ingen risk för skador på den omgivande miljön.

### **Kontroll av verksamheten**

Arbetsrutinerna för stallet omfattar ägghantering och daglig tillsyn av djur, stallklimat, foderförsörjning och vatten. Allt övervakas också via datoriserade övervakningssystem. Bolagets egenkontroll innefattar LRF:s miljöhousesyn (1 gång/år), uppföljning av villkor i kommande tillstånd samt dokumentering av verksamheten i två miljöpärmar (beslut etc, journaler och protokoll). Kravet på recipientkontroll kommer att uppfyllas genom medlemskap i Motala Ströms Vattenvårdsförbund.

### **Miljö kvalitetsnormer**

#### *Miljö kvalitetsnorm för ytvatten*

Bolaget bedriver ingen egen växtodling.

#### *Miljö kvalitetsnorm för grundvatten*

Verksamheten kommer att bedrivas inom grundvattenförekomsten benämnd Högby. Miljö kvalitetsnormen har satts till god kemisk grundvattenstatus och till god kvantitativ status. Gödsellagren och stallen är slutna system, och bolaget kan därför inte se att



verksamheten med fjäderfä skulle kunna medföra att miljö kvalitetsnormerna inte följs, och ser därför inget behov av att vidta några speciella åtgärder för det.

#### *Miljö kvalitetsnorm för utomhusluft*

Gällande normer för utomhusluft riskerar sällan att överträdas på landsbygden där det aktuella företaget bedriver sin verksamhet. Den norm för utomhusluft som skulle kunna överskridas vid vissa tidpunkter på året handlar om marknära ozon. Men här är de nationella möjligheterna att minska halterna små, eftersom ozonet till största delen transporteras in från områden utanför Sverige.

Verksamheten med värphöns medför inte några utsläpp av ozon, och har ingen påverkan på gällande miljö kvalitetsnormer för utomhusluft.

#### **Alternativ lokalisering och nollalternativ**

Huvudalternativet är att förlänga den mellersta byggnaden. Med en förlängning av den mellersta byggnaden blir det liten påverkan på landskapsbilden och samma äggpackeri kan användas. Någon alternativ placering av utbyggnaden kan inte ses. Huvudalternativet med en utbyggnad av det mellersta stallet faller sig mest naturligt och bolaget kan inte se några negativa aspekter med det alternativet. Därför redovisas inga ytterligare alternativ.

Om tillstånd inte beviljas för den utökade verksamheten, kommer verksamheten med äggproduktionen på sikt bli för liten för att vara intressant partner till Swehatch. Då riskerar sökanden att framledes gå miste om sitt kontrakt och därmed förlora också den nu pågående verksamheten. Nollalternativet kan inte bedömas medföra några väsentliga fördelar avseende lokal påverkan på den yttre miljön. De generella regleringar som finns avseende gödselhantering, spridningsareal etc. för verksamheter med djurhållning i regionen, innebär att risken för oacceptabel miljö påverkan är liten.

#### **Statusrapport**

Risken som verksamheten medför gällande föroreningskada måste anses som liten och slutsatsen är att den aktuella verksamheten med fjäderfä vid Ullevi inte behöver upprätta en statusrapport.

#### **YTTRANDEN**

I inkommet yttrande i ärendet har sammanfattningsvis följande anförts med anledning av Ullevi Höns & Maskin AB:s ansökan.

Miljönämnden i Mjölby kommun anser att tillstånd enligt ansökan kan beviljas och att villkor bör utformas enligt följande: Kontroll och skötsel av gödsellagringen ska ske på sådant sätt att stallgödseln förblir torr.

#### **SÖKANDENS BEMÖTANDE**

Ullevi Höns & Maskin AB har med anledning av inkomna yttranden i ärendet framfört att de inte har några kommentarer.

## MILJÖPRÖVNINGSDELEGATIONENS BEDÖMNING

Ullevi Höns & Maskin AB (bolaget) har i ansökan beskrivit hur sanitärt avloppsvatten från personalutrymmen kommer att omhändertas. Denna hantering omfattas inte av prövningen. Enskilda avlopp regleras särskilt i miljöbalken och kräver tillstånd från kommunal nämnd.

Bolaget ansöker om tillstånd enligt miljöbalken till anläggning för djurhållning. Den befintliga anläggningen omfattas av anmälningsplikt enligt miljöprövningsförordningen (2013:251). Den enskilda firman Peter Gabrielsson bedriver växtodling på en av de aktuella fastigheterna. Så som det kan förstås så är Peter Gabrielsson ansvarig både för den enskilda firman som bedriver växtodling och för bolaget som driver anläggningen för djurhållning.

### Miljökonsekvensbeskrivning

Sökanden har fullgjort de i 6 kap. miljöbalken angivna skyldigheterna att genomföra samråd och att upprätta en miljökonsekvensbeskrivning. Miljöprövningsdelegationen bedömer att den av sökanden ingivna miljökonsekvensbeskrivningen är av sådan beskaffenhet att den kan godkännas.

### Tillåtlighet

#### *Allmänt*

Bolaget har redovisat ett verksamhetsområde som avgränsar anläggningen för djurhållningen från annan verksamhet på de aktuella fastigheterna.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det är möjligt att driva en anläggning för djurhållning inom det verksamhetsområde som bolaget har redovisat. Bolaget har dock för omhändertagande av vissa avfallstyper redovisat att spridningsareal, som är belägen utanför det angivna verksamhetsområdet, kommer att nyttjas. Bolaget har inte redovisat något alternativt omhändertagande. Spridningen av avfallet på de angivna spridningsarealerna bör därmed omfattas av prövningen.

#### *Miljöbalkens mål och hänsynsregler m.m.*

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att den sökta verksamheten inte strider mot miljöbalkens mål.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att sökanden i tillräcklig omfattning har visat att de förpliktelser som följer av 2 kap. 1 § miljöbalken kommer att iakttas i den sökta verksamheten.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med den för området gällande översiktsplanen. Den valda lokaliseringen kan därmed godtas.

#### *Miljö kvalitetsnormer*

Miljöprövningsdelegationen bedömer att verksamheten inte medför att någon av de gällande miljö kvalitetsnormerna enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön och luftkvalitetsförordningen (2010:477) överskrids.

*Sammanfattande bedömning*

Om verksamheten bedrivs i enlighet med villkoren i detta beslut och om de åtgärder som redovisas i övrigt i ansökan vidtas, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det inte föreligger hinder mot att bevilja sökt tillstånd.

**Industriutsläppsverksamhet**

Verksamheten är enligt 1 kap. 2 § industriutsläppsförordningen (2013:250) en industriutsläppsverksamhet. Bolaget bedömer att verksamheten med värphöns inte medför någon betydande risk för föroreningsskada och därmed är undantagen från kravet på statusrapport. Miljöprövningsdelegationen gör ingen annan bedömning än bolaget avseende att risken är liten för att verksamheten kan medföra en föroreningsskada och att en statusrapport därmed inte behöver upprättas.

**Villkor m.m.***Hantering av gödsel m.m.*

Bolaget har angett att gödseln i stallet uppkommer som ströbäddsgödsel. Enligt BREF-dokumentet<sup>1</sup> kan djupströgödsel från värphöns ha en torrsbstanshalt på 50 – 80 %. Vidare anges att torrsbstanshalten är en viktig parameter, eftersom med en ökad torrsbstanshalt så minskar avgången av ammoniak. I BREF-dokumentet anges vidare att beräkningar har visat att vid en snabb torkning, så att fjäderfägödselns torrsbstanshalt blir högre än 50 %, minskar ammoniakavgången till mindre än hälften i förhållande till avgången när torrsbstanshalt är mindre än 40 %. Ammoniakavgången bedöms vara högst vid torrsbstanshalter i intervallet 40 - 60 % (JTI rapport nr 269). Utredningar har visat ett samband mellan torrare gödsel och lägre ammoniakavgång. Enligt informationsmaterialet Fjäderfägödsel - en värdefull resurs (Jordbruksinformation nr 13 2005, Jordbruksverket) är de viktigaste åtgärderna för att minska kväveförlusterna vid hantering av djupströgödsel att lagra gödseln under tak för att undvika uppfuktning och för att minska vindpåverkan, alternativt att lagra djupströgödseln på en platta med tät täckning. I BREF-dokumentet anges att BAT (Best Available Technique) är att lagra fast fjäderfägödsel under tak med ett tätt golv och med tillräcklig ventilation. I Mark- och miljödomstolens dom (M 5911-10) har domstolen bedömt att även annan tät täckning än tak kan anses vara godtagbart för att begränsa avgången av ammoniak.

Avgången av ammoniak vid lagring behöver begränsas. Bolaget har angett att ytskorpan som bildas ger ett gott skydd mot avgången av ammoniak och att det därför inte finns skäl att överväga några andra skyddsåtgärder. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det inte är klarlagt att ytskorpan ger ett tillräckligt skydd för att begränsa avgången av ammoniak och att den utformningen av lagringen kan anses uppfylla kravet på bästa möjliga teknik. För att säkerställa att avgången av ammoniak begränsas behöver gödseln fortsatt hållas torr och vindpåverkan behöver förebyggas. Därmed anser Miljöprövningsdelegationen att ströbäddsgödseln som uppkommer i verksamheten behöver lagras under tät täckning. Då utgödsling uppges ske en gång per år och leverans av gödsel uppges ske två gånger per år bedöms arbetsinsatsen inte vara orimlig. En tät täckning kan ordnas på olika sätt och ett alternativ är presenningar som kan nyttjas flera gånger.

<sup>1</sup> Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, 2003

Miljönämnden har framfört att villkor bör föreskrivas så att kontroll och skötsel av gödsellagringen sker på sådant sätt att stallgödseln förblir torr. Miljöprövningsdelegationen delar Miljönämndens bedömning. Vidare bedöms att det är skäligen att vidta skyddsåtgärder för lagringen av stallgödsel, varför villkor föreskrivs i denna del. Vidare överläts åt bolaget att avgöra hur den täta täckningen ska ordnas.

Såsom bolaget har påpekat kan ammoniak även avgå vid spridning av stallgödseln. Det är därför viktigt att stallgödseln brukas ned snarast möjligt efter spridning. Då detta tillstånd inte omfattar spridning av stallgödsel har Miljöprövningsdelegationen dock inte möjlighet att föreskriva villkor om gödselspridning.

Bolaget har angett att stallgödseln kommer att avyttras och att det finns avsättning för den gödsel som uppkommer. Även om bolaget har angivit att gödseln säljs externt, och att den sprids till tillräckligt stora arealer, bedömer Miljöprövningsdelegationen att det dels bör säkerställas att bolaget har tillgång till tillräcklig spridningsareal, dels att en redovisning av spridningsarealerna kan ske vid varje tillfälle. Därmed behöver det finnas skriftliga avtal för den stallgödsel som ska spridas samt för den stallgödsel som ska föras bort. Om bolaget inte har skriftliga avtal som motsvarar den mängd stallgödsel som uppkommer måste djurhållningen anpassas därefter.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att tillsynsmyndigheten bör få information om bolaget avser att göra förändring av hanteringen av gödselmedel, spolvatten, tvättvatten eller aska. I detta ingår även förändring av spridningsareal.

#### *Utsläpp till luft*

I rapporten "Byggnadstekniska åtgärder för lägre ammoniakemission från djurstallar" (Sveriges lantbruksuniversitet, Rapport 2009:12) redovisas åtgärder som kan vidtas i befintliga djurstall samt vid om- eller nybyggnationer. För att förebygga och begränsa utsläppen av ammoniak behöver även byggnaderna utformas på ett lämpligt sätt och djurstallarna behöver bland annat skötas så att ströbädden hålls torr och så att uppkomst av kondens förebyggs. Miljöprövningsdelegationen anser att det är viktigt att vid nybyggnation vidta åtgärder som förebygger avgången av ammoniak. Vidare bedöms att det är rimligt att föreskriva villkor avseende åtgärder för att förebygga fuktvandring i betonggolv under ströbädd och för att förebygga uppkomst av kondens. Det finns behov av att tydliggöra bolagets ansvar för att även i driften vidta förebyggande åtgärder för att begränsa utsläppen av ammoniak, varför villkor föreskrivs i denna del.

#### *Kemikalie- och avfallsfrågor*

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det finns behov av skyddsåtgärder angående förvaring av kemikalier och farligt avfall, varför villkor föreskrivs i denna del.

Spolvatten från maskiner som används vid utgödslingen och från utrustning som används i stallarna, samt tvättvatten från rengöring av stallar, kan innehålla inte obetydliga mängder näringsämnen. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att försiktighetsmått behövs för att förebygga påverkan på yt- och grundvatten. Det bedöms vara motiverat att föreskriva att sådant vatten ska samlas upp. Inom verksamheten finns en fastbränsleeldad panna, som eldas med halm. Bolaget anger att den aska som uppkommer ska lagras på gödselplattan. Uppsamlat spol- och tvättvatten samt aska klassas som avfall.

Bolaget har angivit att spol- och tvättvatten samt aska ska spridas på den åkermark som Peter Gabrielsson äger och brukar. Vidare har bolaget redovisat vilken åkermark som kommer användas som spridningsarealer för dessa avfallstyper. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det beskrivna omhändertagandet av dessa avfallstyper förutsätter att förfarandet kan godtas som återvinning av avfall samt en säkerställd tillgång till de angivna spridningsarealerna. De angivna spridningsarealerna bedöms vara en förutsättning dels för det beskrivna omhändertagandet dels för att verksamheten ska kunna bedrivas på det sätt som bolaget har angivit i ansökningshandlingarna. Spridningen av avfallet på de angivna spridningsarealerna bör därmed omfattas av prövningen.

Så som det kan förstås så anser bolaget att eftersom Peter Gabrielsson är ansvarig för både växtodlingen och djurhållningen så har bolaget tillgång till den angivna åkermarken. I ansökningshandlingarna beskrivs en tydlig koppling mellan växtodlingen och djurhållningen. Bolaget redovisar ett gemensamt ansvar för växtodlingen och djurhållningen, vilket torde innebära att bolaget har möjlighet att påverka hur spridningen utförs och därmed följer ett ansvar att tillse att spridningen uppfyller de allmänna hänsynsreglerna (2 kap. miljöbalken). Därav följer att Miljöprövningsdelegationen kan föreskriva villkor om omhändertagandet av uppsamlat spol- och tvättvatten samt aska.

Bolaget anger att genom att askan från eldningen av halm förs tillbaka till åkermarken så återförs näringsämnen och de ser inget negativt med att återföra askan. Vidare anger bolaget att spol- och tvättvattnet innehåller vatten, gödsel och jord, som hör hemma i åkermarken och att det därför måste ses som positivt att detta återförs till åkermarken. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att det beskrivna omhändertagandet av dessa avfallstyper förutsätter att förfarandet kan godtas som återvinning av avfall.

Enligt 15 kap. 11 § miljöbalken ska den som innehar avfall se till att avfallet hanteras på ett sätt som är godtagbart med hänsyn till människors hälsa och miljön. Enligt 15 kap. 10 § miljöbalken ska den behandling som bäst skyddar människors hälsa och miljön som helhet anses som lämpligast, om behandlingen inte är orimlig. Enligt avfallsförordningen (2011:927), bilaga 2, klassas ett förfarande med markspridning av avfall som ger positiva effekter på jordbruket och ekologin som återvinning av avfall. Det innebär att förutsättningen för att spridning av spol- och tvättvatten samt aska ska vara tillåtligt är att spridningen ger positiva effekter för jordbruket och ekologin. Det medför bland annat att spridningsarealerna ska vara tillräckliga, grödan ska ha ett behov av ämnena i avfallet och att avfallet (t.ex. askan) inte ska påverka markerna negativt. Vidare att åtgärder behöver vidtas, liknande de som vidtas vid spridning av gödsel, för att minska läckage och förebygga andra olägenheter. För att säkerställa en positiv effekt krävs således att spridningen bland annat anpassas till grödans behov och utförs vid den tidpunkt och med sådana metoder som begränsar läckage av näringsämnen m.m. Avfallet får inte innehålla ämnen som är skadliga för hälsa eller miljön. Bolaget har angivit att askan ska blandas in i gödseln, för spridning på åkermark, vilket förutsätter att förfarandet kan utan olägenheter för miljön. Miljöprövningsdelegationen bedömer att det inte är tillåtligt att blanda in aska i den gödsel som ska avyttras. Därav följer att förfarandet i enlighet med bolagets redovisning endast kan vara acceptabelt om markspridningen av aska sker på åkermark som bolaget har rådighet över och att olägenheter inte uppkommer.

Bolaget anger att det räcker att tömma tvättvattenbrunnen vid ett tillfälle per år, men om behov finns kan den tömmas vid flera tillfällen under odlingsäsongen. Miljöprövningsdelegationen konstaterar att den uppgivna volymen tvättvatten per tillfälle förutsätter att tvättningen utförs på ett vattenbesparande sätt. Spol- och tvättvattnet behöver kunna lagras till dess lämpliga spridningsförhållanden råder. Därför behöver tillräcklig lagringskapacitet säkerställas och Miljöprövningsdelegationen bedömer att en lagringskapacitet på minst sex månaders behövs. För att förebygga påverkan på mark samt yt- och grundvatten bedöms att villkor om på vilket sätt spridning får göras samt att lagringskapaciteten för tvätt- och spolvatten ska vara behöver föreskrivas.

För att säkerställa att positiva effekter på jordbruket och ekologin erhålls så behöver spridningen av aska samt spol- och tvättvatten grundas på markkartering och anpassas till grödans behov för växtsäsongen, varför villkor föreskrivs i denna del. Spridningen av aska samt spol- och tvättvatten behöver dokumenteras, varför villkor föreskrivs i denna del.

Miljöprövningsdelegationen bedömer att det behöver tydliggöras att den beskrivna hanteringen av askan endast är lämplig om det kan ske utan olägenheter för miljön, till exempel beroende på askans innehåll, varför villkor föreskrivs i denna del. I det fall tillräckliga förebyggande och begränsande åtgärder inte kan vidtas bör askan omhändertas på annat godtagbart sätt.

Avfallshantering regleras även av avfallsförordningen (2011:927).

### **Verkställighetsförordnande**

Miljöprövningsdelegationen finner att det inte föreligger hinder att förordna att tillståndet får tas i anspråk även om beslutet inte vunnit laga kraft.

## **UPPLYSNINGAR**

Miljöprövningsdelegationen erinrar om att meddelat tillstånd enligt miljöbalken inte befriar verksamhetsutövaren från skyldighet att rätta sig efter vad som föreskrivs i annan författning.

Om det i samband med exploatering skulle påträffas fornlämning ska, enligt 2 kap. 10 § kulturmiljölagen (1988:950), arbetet avbrytas och Länsstyrelsen underrättas.

Enligt djurskyddsförordningen (1988:539) ska förvaringsutrymmen för bl.a. djur som föds upp eller hålls för produktion av livsmedel godkännas ur djurskydds- och djurhälsosynpunkt (förprovning). Ansökan om förprovning av djurstall görs hos Länsstyrelsen.

## **HUR MAN ÖVERKLAGAR**

Miljöprövningsdelegationens beslut kan överklagas hos Mark- och miljödomstolen i Växjö, se bilaga 1.

Miljöprövningsdelegationens beslut har fattats av Rebecka Djerfsten, ordförande, och Ola Lindén, miljöszakknigg. Länsstyrelsens föredragande har varit byrådirektör Nina Eskilson.

Rebecka Djerfsten

Ola Lindén

Bilagor

Beslut om kungörelsedelgivning och Hur man överklagar

Kopia till

Miljönämnden i Mjölby kommun

registrator@naturvardsverket.se

Havs- och vattenmyndigheten

jordbruksverket@jordbruksverket.se (+missiv IUF)

Tillsyn Lst-E

Aktförvararen

Ordf

Sak

Handl